

Література рідного краю. Поринь у казку - це ж бо так цікаво! Казки Поділля. Особистісно зорієнтований урок у 5 класі

Автор: Ковальчук Лариса Едуардівна

□

**Література рідного краю. Поринь у казку - це ж бо так цікаво! Казки Поділля.
Особистісно зорієнтований урок у 5 класі**

Мета : систематизувати й поглибити знання учнів про українські народні казки, зокрема про казки Поділля, їхнє значення в духовному житті людини; формувати вміння творчо використовувати набуті знання; розвивати уяву, емпатію, вміння аналізувати, робити висновки; прищеплювати через художнє слово любов до рідної землі, духовної спадщини, пошану до минулого нашого краю.

Цілі.

Учні знатимуть: визначення поняття «народна казка»; тематику й різновиди народних казок, зміст прочитаних казок, особливості їх виразного читання.

Учні вмітимуть: уявляти прочитане, розповідати про враження, переказувати казку, формулювати тему й визначати основну думку твору, аргументовано висловлювати власні міркування щодо прочитаного.

Тип уроку. Урок формування вмінь і навичок.

Обладнання: виставка збірок народних казок, учнівські ілюстрації, проектор, презентація до уроку.

Методи, прийоми, види, форми роботи: бесіда, робота у групах, у парах, ПРЕС, «незакінчене речення», асоціативний куш, словникова робота, інсценізація казки, порушена послідовність, виразне читання, «мікрофон».

Епіграф. Колисав мою колиску вітер рідного Поділля (Богдан Лепкий, український письменник).

Хід уроку

I. Організація класу. Пролунав уже дзвінок, починається урок.

Він незвичний і цікавий, до нас гості завітали.

Повернімось до гостей і здаля

Щиро промовим : «Доброго дня!»

Мотиваційний етап.

1. З'ясування емоційної готовності до уроку.

- Діти! З яким настроєм ви прийшли на урок ?

- Щоб був гарний настрій на уроці, треба потрудитися. Побажаємо один одному успіхів.

Діти бажають один одному того, чого б найбільше хотіли побажати собі. Обмін побажаннями з сусідом по парті.

- Усміхніться своєму сусідові. Щоб урок пройшов цікаво, всі берімося до справи.

2. Актуалізація суб'єктного досвіду.

а) Бесіда : - Які поняття та асоціації виникають у вас зі словом казка? Чому? Відомий український поет І.Франко писав: «Тисячі речей забудете, а тих хвилин, коли люба мама чи бабуся розповідала казки, не забудете до смерті».

б) Складання асоціативного куща. Ключове слово - «казка».

Це подорож у країну чудес

Це наука про добро, яке знищує зло

Це мудрість народу

КАЗКА

Це краса

Це наше дитинство

Це давній і мудрий порадник

Це мої мрії

3. Актуалізація опорних знань. Відповіді на запитання :

- Чи зможемо ми прожити без казок?
- Чи любите ви читати казки? Назвіть свої улюблені казки.
- Від якого слова утворилося слово казка?
- А що може бути казковим?
- Що ми називаємо казкою?
- Чим казка відрізняється від оповідання?

II. Цілевизначення та планування.

1. Повідомлення теми та мети уроку.
2. Обговорення епіграфа уроку.
3. Вибір цілей із загального переліку.
4. Ознайомлення з планом роботи на уроці.

III. Опрацювання навчального матеріалу.

1. Хвилинка краєзнавства. На дошці проектується карта Поділля. Розповідь учителя про те, що Поділля охоплює частину Вінницької області, частину Хмельницької області, Тернопільську область, Чернівецьку область (Хотинщина), північ Івано-Франківської області, схід Львівської області, південь Житомирської області. Усім відома українська поетеса Леся Українка, проїжджаючи територію цього краю, писала: «Красо України Подоля! Розкинулось мило, недбало...»

Поділля багате не тільки чарівними краєвидами, а й роботящими та дуже талановитими людьми. Фольклористами зібрано та записано від подолян більше 500 українських народних казок, які упорядковані та видані у 2 томах книги 29, 30 «Казки Поділля». Упорядкував та літературно опрацював їх фольклорист Микола Зінчук.

2. Презентація книг Миколи Зінчука «Казки Поділля».

3. Робота над змістом прочитаних самостійно казок. Учням пропонувалося прочитати вдома самостійно такі казки Поділля:

- 1) «Як собака собі друга знайшов»;
- 2) «Волошки і кропива»;
- 3) «Чому зозуля своїх дітей не висиджує»;
- 4) «Як Бог літа ділив»;
- 5) «Шию, мию»;
- 6) «Кого не можна нагодувати»;
- 7) «Дві білочки»;
- 8) «Дідова і бабина дочки»; «Дідова дочка і бабина дочка»;
- 9) «Знаємо»;
- 10) «Баба та глечик молока».

• **Робота у групах.** Завдання учням: систематизувати казки за групами:

- а) героїко-фантастичні; б) соціально-побутові; в) про тварин.

- Група «**Фольклористи**» проводить гру «Вірю - не вірю». **Ромашка запитань.**

Гра "Вірю - не вірю".

1. Собака знайшов собі справжнього друга - найдужчого, найсміливішого - це лева. (НІ) - людину.
2. У казці «Дві білочки» одну білочку, яка цілий день трудилася, звали Стрілка, а другу - ліниву, звали Невмійка. (НІ) - їх ніяк не звали.
3. У казці «Кого не можна нагодувати» дід чотирьом маленьким діткам кинув пригоршню цукерок. (ТАК)
4. Маруся із казки «Волошки і кропива» полюбила парубка, який був володарем озер і лук довкола - Водяника. (НІ) - він був вужем.
5. У казці «Знаємо» чоловік перетворився в орла, а жінка - у рибку. (ТАК)
6. Прислів'я «Не кажи «гоп», доки не перескочиш» найкраще характеризує казку «Знаємо». (ТАК)
7. У казці «Баба та глечик молока» бабуся спеціально розбила глечик, бо він був дуже старим. (НІ) - баба вдарила рукою по столі, глек упав та розбився.
8. Зозуля своїх дітей не висиджує, бо її заклывав Кук. (НІ) - зозуля сама заклывала Кука.
9. Дівчинку із казки «Дідова дочка і бабина дочка» звали Горпинка. (ТАК)
10. У казці «Волошки і кропива» Маруся взяла сокиру, побігла до річки та й порубала міст на друзки. (НІ) - дід порубав міст.
11. Кінцівка у казці «Дідова дочка й бабина дочка» звучить так : «Отак у світі буває : щиросердечну людину доля винагороджує, а лиху карає». (ТАК)
12. У казці «Знаємо» чоловік одягнув на себе кожух, застібнувся відразу на 4 гудзики і полетів у небо. (НІ) - одягнув не кожух, а халат, застібнувся на 3 гудзики.

- **Гра «Чарівна торбинка».** Герої яких казок погубили ці речі?

- **Метод ПРЕС.** Колективне обговорення вислову: «Казка маленька, а розуму в ній багато.
- Група «**Актори**» показує інсценізацію народної казки «Шию, мию».
- **Конкурс «Кращий знавець тексту».** Порушена послідовність. Розташувати уривки з казки «Волошки і кропива» в логічній послідовності.

1. «Карета незабаром під'їхала до річки. Молодий цьвохнув батогом - і через річку перекинувся гарний міст із залізними поручнями. Переїхали на той берег».

2. «У великому лісі жив старий лісник з донькою-красунею Марусею. Батько щодня ходив на полювання, а дочка поралася по господарству. Чи сидить під вікном за роботою, чи

збирає в лісі хмиз, чи йде до річки по воду – скрізь лунає дзвінка пісня».

3. «Схотілося якось Марусі навідати свого старого батька. Довго не давав згоди вуж, не хотів відпустити жінку з дітьми до тестя, та, нарешті, поступився перед її проханнями та сльозами».

4. «Якось до старого лісника, в його стареньку хатину, ввійшов пишно вбраний молодик з товаришами, такими ж, як і він, і став просити руки красуні Марусі. Він назвався володарем озера і лук довкола».

5. «Маруся поквапилася перевести розмову на інше. Це видалося лісникові підозрілим, він зрозумів, що тут криється якась таємниця, і вирішив вивідати її від онучат».

6. «Старий лісник дуже зрадив, побачивши після стількох років розлуки свою улюблену доньку, та до того ж ще з онуком і онучкою. Розпитував про життя-буття, пригортав їх до себе».

7. «Іще дужче заридала Маруся і полетіла в ліс зозулею, а діти лишилися на березі рости : Василько – запашною волошкою, а Горпинка – жалкою кропивою».

8. «Узяв дід гостру сокиру, побіг до річки та й порубав міст на друзки».

• Група «**Ілюстратори**» показує ілюстрації до прочитаних казок, робить рекламу казки.

• Група «**Казкарі**» зачитує складені й записані вдома власні казки.

□

• IV. Рефлексивно - оцінювальний етап.

1. Рефлексія діяльності. Незакінчене речення : «Після уроку я відчуваю... думаю...

2. Бесіда .

- Ø Яку мету ставили перед собою? Чи досягнута вона?
- Ø Що на уроці було найцікавішим?
- Ø Чому ви навчилися як читач?
- Ø Де можна застосувати отримані сьогодні знання?
- Ø Чи задоволені ви своєю роботою на уроці?
- Ø Що вдалося, а над чим варто ще попрацювати вам?

Ось і уроку кінець !

Хто плідно працював – молодець !

Всі дружні й активні були весь час,

Гарні оцінки чекають на вас.

3. Самооцінка діяльності на уроці. Заповнення карток самооцінювання у вигляді кленових листочків різних кольорів.

Для того щоб учні могли оцінити свою діяльність на уроці, учитель пропонує школярам картки самооцінки. На партах у дітей є 3 різнокольорових листочки. Хто вважає, що працював на уроці дуже добре, той бере листочок червоного кольору, підписує його і віддає старшому своєї групи. Хто працював добре на уроці, той підписує листочок зеленого кольору, хто недостатньо – листочок жовтого кольору.

Швидко спливають хвилини,

Ось і прощатись пора.

Я на прощання вам зичу

Щастя, здоров'я й добра!

Домашнє завдання.

Обов'язкове загальне : прочитати одну з літературних казок письменників-наших земляків (В.Козак, В.Сторожук, В.Рабенчука), переказувати найцікавіші фрагменти казки.

Обов'язкове на вибір : а) поставити запитання до персонажів прочитаної казки (у письмовій формі); б) створити ілюстрації до самостійно прочитаної казки.

□

Дитячі роботи

